

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Георги Иванов Митов,
катедра „Наказателноправни науки“ на Юридическия факултет на Софийския
университет „Св. Климент Охридски“

за дисертационния труд на Христина Веселинова Богиа, докторант редовна
форма на обучение в катедра „Публичноправни науки“ при Правно-
историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“

на тема „Принципът на публичност в наказателния процес:
предизвикателства и тенденции“

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в научна област: 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.6. Право
научна специалност Наказателен процес

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАНТА

Христина Веселинова Богиа е завършила Право през 2015 г. в Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и е придобила магистърска степен.

След завършване на висшето си образование работи като юрисконсулт в „АПИС Европа“ и Фондация „Право и интернет“. От месец април 2021 г. заема позицията „Управление на екип“ в „Драфт Кингс“.

ДАНИИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

Христина Веселинова Богиа е положила успешно всички изпити по учебния план. Спазени са всички изисквания за докторантите – окончателният вариант на дисертацията е обсъден на заседание на катедрата, който е получил положителна оценка и правото да се открие процедура за публична защита. Научното жури, което да оцени труда и да проведе защитата, е избрано от Факултетния съвет на Правно-историческия факултет по предложение на катедрата по Публичноправни науки и е назначено със заповед № 2839/04.11.2021 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“.

В процедурата по реализиране на дисертацията и публичната защита няма допуснати нарушения.

На първото заседание на Научното жури ми е възложено да изготвя рецензия.

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Дисертацията е в обем от 235 страници. Структурирани в четири глави, въведение, заключение и библиографска справка. Бележките под линия са 380. Посочени са 51 монографии и студии, 48 статии на български и чужд език, 23 различни доклади и официални документи на европейски и национални институции. Всички заглавия са цитирани в дисертационния труд.

Трудът на Христина Богиа е резултат на целенасочена и самостоятелна работа и притежава оригиналност. Той съответства на изискванията за дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Представеният автореферат отговаря на нормативните изисквания и представя точно и коректно рецензираното съчинение.

По темата на дисертацията – Принципът на публичност в наказателния процес: предизвикателства и тенденции, досега в наказателноправната литература са правени изследвания, но те са били фрагментарни и са обхващали само някои аспекти на въпроса. Затова трудът представлява първото цялостно изследване на разглежданата проблематика и поради това се явява принос в разработването на този важен теоретичен наказателнопроцесуален проблем. Това може да бъде посочено като самостоятелен приносен момент на рецензирания труд.

Дисертацията е структурирана правилно и включва въведение, четири глави с отделни параграфи, заключение и библиография.

Във въведението авторът мотивира научния си интерес към темата с оглед на сложността на проблема и липсата на цялостно произведение в тази област. Поставени са научните задачи на изследването, актуалността му и е очертано неговото значение. Посочен е методологическия апарат при анализиране и разработване на проблемите.

Глава първа е посветена на изясняване на правната рамка на принципа на публичността в наказателния процес. В нея дисертантът надхвърля националната рамка на правната уредба на принципа и търси проекцията ѝ в международното право, правото на Европейския съюз и Съвета на Европа. Глобализацията, трансграничната престъпност и развитието на техниката поставят нови предизвикателства пред проявлението на публичността в наказателното производство. Същевременно необходимостта от защита на личните данни е нова насока пред развитието на публичността.

Авторът сполучливо откроява правната уредба на трите нива (международно, европейско и национално) и прави съпоставка в изискванията към този принцип в различните актове. Правилен е изводът, че българската уредба е адекватна и съответна на международните стандарти.

Подкрепа заслужава изводът на дисертанта за тясната връзка и взаимозависимост на принципа на публичност на съдебните заседания и правото на справедлив съдебен процес. Тезата е достатъчно добре аргументирана и обоснована.

Във втора глава е разгледана същността на принципа на публичност в наказателния процес и неговите специфики съгласно българската правна уредба. Подходът при изследването е нетрадиционен. Редом с теоретичното изясняване на същността на принципа и неговото значение се търсят организационните аспекти на публичността на съдебните заседания – мерките за осигуряване на публичността на заседанията, обявяване на делата със значим обществен интерес, пропускателния режим и други.

Проследено е историческото развитие на прилагането на този принцип и значението на достъпа до съдебната зала на гражданите. Особено внимание е отделено на последиците от нарушаването на принципа на публичност в наказателния процес.

В разработката се търсят взаимовръзките на публичността и генералната превенция, участието на подсъдимия в съдебното заседание и публичността, обявяване на присъдата и публичността. На основата на практиката на Европейския съд по правата на човека се прави предложение за задължително публикуване на всички съдебни актове по наказателни дела.

Предмет на изследване в третата глава са ограничения и изключенията от принципа на публичност в наказателния процес. Тази част на дисертацията в най-голяма степен показва авторовото умение за комплексен анализ на относимите обстоятелства към предмета на изследването и способността му за

разкриване на специфичните взаимовръзки и особености на разглежданите проблеми.

Подробно са анализирани отделните основания за провеждане на съдебни заседания при условията на закрити врати (ограниченията на принципа на публичност) – запазването на държавна тайна и спецификите на класифицираната информация, нравствеността и разгласяване на факти от интимния живот на гражданите, защитата на свидетел, забрана за присъствието на въоръжени лица, освен охраната.

Като приносен момент може да се определи изследването на разпита на малолетен и непълнолетен във връзка с международно признатите правила за младежкото правосъдие и съхранителното третиране на тези лица с неукрепналата психика. На основата на анализираната богата съдебна практика е намерен баланса между ограничаването на публичността и извършването на това процесуално действие.

Спорен е въпросът доколко провеждането на задочното производство може да се определи като ограничение на публичността.

Разгледана е и необходимостта от запазване на „следствената тайна“ в рамките на досъдебното производство. Сполучлива е дадена от автора дефиниция за понятието „следствена тайна“, което също може да бъде определено като приносен момент на труда.

Удачен и точен е анализът на добри практики за работа с медиите и основно значението и особеностите при изявления на прокуратурата по делата. И тук, на основата на европейската съдебна практика, се търси баланса между ограничаване на публичността и неприкосновеността на личния живот и презумпцията за невиновност.

Разработката ще спечели, ако се разработят по-подробно реда за вземане на решение от съда за ограничаване на публичността (разглеждане на делото при закрити врати) и спецификите на определението за това.

Глава четвърта може да бъде определена като най-творческата, в която се описват предизвикателствата и тенденциите пред принципа на публичност в наказателния процес, идентифицирани в хода на изследването. Особено ценно в тази част е направения анализ на медийната стратегия на съдебната власт, свързана с предоставяне на информация по делата.

Подкрепа заслужават авторите изводи за новите моменти в електронното правосъдие. Анализирани са и решенията на Конституционния съд Република България за обявяване на разпоредбата на чл. 64, ал. 2, изр. 2 НПК за противоконституционна.

С познавателно значение са посочени добри практики в други страни за прилагане на видео конферентна връзка в рамките на процеса.

Подробно е разгледан Европейският идентификатор за съдебна практика и са представени спецификите и значението на идентификатора и въвеждането му в Република България.

В заключението авторът представлява в синтезиран вид обобщение на направените изводи в изследването. Постигнатите резултати от научното изследване са систематизирани в предложения *de lege ferenda*, които могат да бъдат споделени.

НАУЧНИ ПРИНОСИ

Споделям посочените от докторанта приносни моменти в автореферата. Може допълнително, редом с посочените по-горе конкретни приносни моменти, да се посочат и още няколко по-обща:

Достойнството и ценността на този труд е в комплексността, задълбочеността и всеобхватността на научното изследване на разглежданите проблеми, което може да се обособи като самостоятелен принос. В някои части авторът излиза от класическото научно изследване и търси практически аспекти в реализирането на принципа на публичност чрез разглеждане на организационни мерки от съдилищата за осигуряване на информация и достъп

на гражданите до делата. Това прави трудът практически ориентиран и полезен.

Авторът прави за първи път в наказателнопроцесуалната ни литература цялостен анализ на принципа на публичността в наказателния процес и изключенията от него. Това прави изследването полезно за широк кръг читатели – научни работници, практикуващи юристи и други. Тази характеристика му придава и актуалност поради липсата на подобно цялостно изследване в доктрината на наказателнопроцесуалното право. Затова препоръчвам след защитата то да бъде публикувано като монография.

В трудът дисертантът чрез комплексен подход изследва значими и важни за теорията и практиката въпроси на наказателнопроцесуалното право. В него авторът привежда убедителна аргументация в подкрепа на застъпените становища и за оборване на критикуваните мнения при коректен тон на научната полемика. Поддържаните тези са обосновани и изразяват авторовата позиция. Коректно са цитирани библиографските източници.

С този дисертационен труд Христина Богиа показва по безспорен начин умение за работа с различни литературни източници и със съдебна практика (на Конституционния съд на Република България, на ВКС, на Европейския съд по правата на човека). Изследването доказва нейната добра теоретична подготовка и самостоятелност при разработването на значими теоретични проблеми.

Работата е четивна, правилно структурирана и това я прави лесна за ползване. Написана е на точен юридически език. Онагледяване на определени изводи със схеми допринася допълнително за това.

ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЯ В НАУЧНИ ФОРУМИ

Христина Веселинова Богиа има три публикации по темата на дисертацията, съгласно представената справка:

Публично постановяване на съдебни актове по наказателни производства. Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, НВУ „Васил Левски“, 2018;

Европейски идентификатор за съдебна практика – параметри. – Общество и право, № 10, 2018;

Lex Localis, Public References to Guilt and Presentation of Suspects and Accused Persons – Rule of Law in Bulgaria, available at: <http://www.lex-localis.press/index.php/LexLocalisPress/catalog/book/68>

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното считам, че представеният дисертационен труд на тема „Принципът на публичност в наказателния процес: предизвикателства и тенденции“ отговаря на всички изисквания, посочени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на Югозападния университет „Неофит Рилски“ относно присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Поради това давам положителна оценка и убедено предлагам на почитаемото научно жури да вземе решение за присъждането на Христина Веселинова Богиа на образователната и научна степен „доктор по право“.

Рецензент:

проф. д-р Георги Митов